

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6,
1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezno številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštnine proste.

Iskratki: Enostopna petič vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglašeni in poslani vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Štev. 48.

V Ljubljani, nedelja dne 9. septembra 1917.

Leto I.

Častna dolžnost vsakega sodruga in sodružice je, da se naroči na delavsko glasilo, ki izhaja v njihovem materinem jeziku in ga po svoji moči razširja.

Zimmerwald in Kiental.*)

Začetkom septembra 1915 in koncem aprila 1916 sta se vršili dve mednarodni socialistični konferenci v Švici, prva v Zimmerwaldu, druga v Kientalu. Zastopniki gibanja, ki sta ga započeli omenjeni konferenci, so znani pod imenom „cimervaldovci“.

Med udeleženci konferenc v Zimmerwaldu in Kientalu je prevladoval element socialističnih manjšin in emigrantov. Vendar so bile zastopane tudi cele stranke, kot n. pr. socialnodemokratična stranka iz Italije, dočim so se druge stranke kot n. pr. angleška „Neodvisna delavska stranka“ (Independent Labour Party) in „Britična socialistična stranka“ (British Socialist Party) priključile gibanju. Med emigranti so bili zastopani zlasti Rusi in sicer bolševiki, radikalni menševiki, socialni revolucionarji in zmerni menševiki. Med socialističnimi manjšinami pa so bili zastopani zlasti Nemci in Francozi t. j. opozicionalci v domačih socialističnih strankah.

Na konferenci v Zimmerwaldu se je sestavila tudi posebna komisija, ki si je nadela ime „Internacionalna socialistična komisija“ in ima svoj stalni sedež v Bernu v Švici, vsled česar jo imenujejo tudi „Bernsko internacionalno socialistično komisijo“. V poslednjem času si je ustanovila pisarno tudi v Stockholmu. Tu se misli tudi vršiti tretja konferenca cimervaldovcev neposredno pred stokholmsko konferenco.

Smoter omenjene komisije, kot so ga zamislili nje ustanovitelji v Zimmerwaldu, bi naj bil, da deluje toliko časa za pripravo mednarodne socialistične akcije v svrhu končanja vojne, dokler se te zadeve resno ne poprime mednarodno socialistično tajništvo ali pa njega stalni poslevoedeči odbor. Komisija je bila torej zamišljena samo kot provizorična institucija, ki naj izpolni časovno vrzel, ki je nastala vsled deloma prisiljene deloma prostovoljne nedelavnosti socialističnega tajništva. V Kientalu pa je stopilo jasno v ospredje stremenje, da postane Bernska komisija stalna institucija in da se kot protiinstanca postavi v nasprotje z mednarodnim socialističnim tajništvom oziroma s holandsko komisijo, kateri se je začasno poverilo zastopstvo tajništva in ki ima svoj sedež v Haagu.

Četudi so se udeležili konference v Zimmerwaldu predvsem oni socialisti, ki stoje v opoziciji z vodstvi socialističnih strank iz Belgije, Nemčije in Francije, so se vendar vzdržali na tej konferenci v svojih sklepih neposredne kritike in polemike proti tem strankam. Kritiki je dal izraza bolj duh,

ki preveva njih takratne sklepe. Drugače je to že bilo na konferenci v Kientalu. Socialisti, ki so se zbrali okolo bernske komisije so nastopili naravnost sovražno proti onim vodstvom strank kot tudi proti vsem onim socialistom, ki niso ostali v strogi opoziciji proti vladam svojih dežel. Sploh so kientalski sklepi programatičnega značaja, ki dajejo cimervaldskemu gibanju trdno smer.

Ali i tega ni prezreti, da so se javljali tako v Zimmerwaldu kot v Kientalu zelo nasprotujoči si nazori. Zelo razumljivo je to, ako upoštevamo na eni strani, da so bili med udeležniki najradikalnejši elementi, na drugi strani pa če vzamemo samo Ruse, med katerimi so bile zastopane kar štiri razne socialistične smeri. Posledica tega je bila, da se je zamoglo doseči popolno sporazumljenje samo v toliko, v kolikor je šlo, da se določi načelno nasprotstvo proti politiki popustitve socialističnega razrednega boja v interesu deželne obrambe ali jasneje izraženo: socialistični razredni boj govori proti vsakemu sodelovanju z meščanskimi vladami in strankami v svrhu narodnih smotrov.

„Odgovornost za svetovno vojno nosi kapitalizem, ki zasleduje danes imperialistična stremjenja in čigar zastopniki so vlade in meščanske stranke brez razlike. Ne oziraje se na njih izjave, ne oziraje se na trenutno bojno stanje, imajo socialistične stranke voditi revolucionarno vojno proti vladi svoje dežele, povsodi zabraniti vojne kredite in vojna sredstva ter z bojnim klicem „Proč z vojno“ zahtevati „takojšnji mir brez aneksij“. Proletariat se naj z razrednim bojem energično brani proti narodnemu zatiranju, zoperstavi se naj vsakemu posilenju slabjših narodov in naj zahteva varstvo narodnih manjšin in avtonomijo narodov na temelju popolne demokracije. Ali to se naj vrši na temelju razrednega boja, ki je naperjen proti vsem vladam in strankam, ki gredo z njimi brez razlike. Ta izključuje vsako poseganje v boj med posameznimi vladami ali koalicijami, vsako zavzemanje se za eno ali drugo vladu v njih medsebojnem boju. Z ustvaritvijo državnih in meddržavnih institucij se ne zamore ničesar izdatnega doseči za mir med narodi, preden se ne odstrani kapitalizem. Utopija so načrti, da bi se odstranila bojna nevarnost z omejitvijo oboroževanja, z obligatoričnimi rabsodišči. Njih predpogoj je splošno priznano pravo, materialna oblast, ki stoji nad nasprotujočimi si interesi držav. Takšnega prava, takšne oblasti manjka, in kapitalizem, ki stremi za tem, da poostri nasprotstva med meščanstvi raznih dežel, ne pripušča, da nastane takšno pravo, takšna oblast. Demokratična kontrola vnanje politike ima za predpogoj popolno demokratizacijo države. Ta kontrola zamore biti samo orožje proletariata v boju proti imperializmu, nikakor pa ni sredstvo, da se pretvori diplomacija v sredstvo miru. Na podlagi tega presojevanja mora delavski razred odklanjati utopične zahteve meščanskega in socialističnega pacifizma. Pacifisti zbujajo mesto starih iluzij nove in skušajo postaviti proletariat v službo teh iluzij, ki konec koncem služijo samo zapeljevanju mas, odvratanju od revolucio-

narnega razrednega boja in ki le pospešujejo igro politike vztrajanja. Proletariat se v svojem revolucionarnem razrednem boju za cilje socializma ne sme obrniti samo proti vsem aneksijskim poželenjem vojskujočih se držav, ampak proletariat mora tudi odklanjati vse poizkuse, ki nastopajo pod praporom osvoboditve zatiranih narodov, da se ustvarijo baje neodvisne, v resnici pa življenja nezmožne države. Sicer ne vodi proletariat svojega boja proti aneksijam zaradi tega, ker smatra svetovno karto, kakršna je bila pred vojno, za nespremenljivo in odgovarjajočo interesom narodov. Socializem sam stremi po odstranitvi vsakršnega narodnega zatiranja z gospodarskim in političnim ujedinjenjem na demokratični podlagi. Ali to ujedinjenje se ne more uresničiti v okvirju kapitalističnih državnih mej“.

To je v glavnih potezah miselni razvoj cimervaldovskih teoretikov do Kientalske konference.

Četudi se cimervaldovci ne izrekajo za status quo pred vojno in četudi zametujejo vsako aneksijsko politiko in ustanovitev novih samostojnih držav manjših narodov v okvirju sedanjega kapitalističnega družabnega reda, se vendar odrekajo temu, da bi vrgli na tehtnico politični vpliv delavskega razreda za mir ali proti njemu v prid gotovega programa zahtev, ki se zamorejo danes uresničiti, v kolikor zamore to nasprotovati agitaciji za takojšen mir. Iz tega njihovega stališča se da sklepati, da je v njih očeh postranska stvar, kateri izmed sovražnih koalicij bi koristil takojšnji sklep miru in kateri bi bili neposredni učinki za politični ustroj Evrope. Te sklepe so tudi v resnici napravili nekateri udeleženci cimervaldskega gibanja. Skoro do skrajne konsekvence je razvijal to sklepanje nek gališki socialistični pisatelj, ki piše pod imenom Karl Radek. Zelo malo se razlikuje od njega Lenin-Uliamov, znan iz ruske revolucije in delovanja bolševikov. Vendar nikakor ne izvajajo vsi udeleženci cimervaldskega gibanja teh zadnjih konsekvenc. S tem je pa že dano nasprotstvo med dvema strujama cimervaldskega gibanja, ki se gotovo uveljavita na tretji konferenci.

Politični pregled.

— Holandski žurnalist v Avstriji. Zelo zanimive stvari pripoveduje „Venkov“ o tem, kako je bil poučen nek holandski žurnalist, ki je prišel po informacije v Avstrijo, o tem, da v Avstriji ni zatiranih narodov. „Venkov“ pripoveduje: Pred nekaj mesecev je prišel zastopnik velikega holandskega lista na Dunaj, da poizve pri takratnem min. preds. Clam-Martinicu o enakopravnosti avstrljskih narodov. Grof Clam-Martinic je izjavil žurnalistu, da imajo Cehi skoraj vse, kar si žele. A s tem odgovorom ni bil žurnalist zadovoljen. Prisilil je Clam-Martinica k priznanju, da tvorijo Cehi v kraljevini kakor tudi na Moravskem pretežno večino prebivalstva in nato je hotel izvedeti žurnalist, če ima ta večina svojega češkega, v resnici češkega deželnega namestnika. Grof Clam je moral priznati, da ga nima, kajti deželni namest-

* Posneto po članku E. Bernsteina. — (Zeit 19. VIII. 1917.)

nik je po rodu Nemec. Dalje je vprašal žurnalista, kateri narodnosti pripadajo praški knezoškof, šef češkega sodstva, ravnatelj državnih železnic. In ko mu je odgovoril Clam, da so vsi ti Nemci, mu je dejal holandski žurnalista: „In to imenajete narodno „pravično“, s tem naj bo zdravo rešeno vprašanje malih narodov?“ In kakšen vtisk je dobil ta žurnalista o narodni pravičnosti šele na Ogrskem, kjer je poizvedoval o usodi nemažarskih narodov. Danes je nevtralna tujina dovolj poučena o naših razmerah in ni je mogoče več odpraviti s cenami frazami, ki jih naša vlada tako ljubi. Dejanski položaj je danes glasnejši od vseh najlepših govorov. Kaj hočejo Čehi in Jugoslovani, to so izjavili v svojih deklaracijah 30. maja. Odkritega, detajlirnega odgovora do danes še niso dobili, in to je značilno.

== **Avstrijski državni zbor ne prične** z dnevom 18. septembra, temveč šele v začetku oktobra.

== **Zimervaldovci in mir.** Zimervaldovci, ki so se izrekli proti stockholmski konferenci, pripravljajo svojo mednarodno akcijo za mir. Na tretjo zimervaldovsko konferenco, ki bo v Stockholmu, so prišli za nemško manjšino sodružica Haase in Ledebour in sodružica Dunkerjeva. Posvetovanja zimervaldovcev vodi Lindhagen. Posvetovanja so zaupna. Razen zastopnikov nemške manjšine se jih udeležujejo tudi zastopniki boljševikov, Fincev, Rumunov, Dancev, Norvežanov. Posvetovanje traja en teden.

== **Mirovno vprašanje.** „Morningpost“ poroča iz Washingtona: Wilson je poslal papežu obnemem o oficijelno noto še osebno pismo, ki omogočuje papežu, da kljub formalni odklonitvi papeževine note lahko nadaljuje delo za mir na podlagi Wilsonove note. Wilson izraža v pismu, da je pripravljen sprejemati nadaljne mirovne predloge papeževine. „Morningpost“ pristavlja, da papežev korak še ne prinaša miru, pač pa približuje vse narode k miru. Pot ne bo več dolga, če dobi nemški rajsttag moč do korakov, ki vodijo k sporazumu.

== **Srbski dokumenti.** Uradno poročajo: Ko so zasedle zvezne čete Srbijo, smo dobili mnogo arhivnih zapiskov srbskega zunanjega ministerstva. V najdenih aktih ni aaktov iz časa svetovne vojne in ne iz časa, ki je bil neposredno pred svetovno vojno. Uradno objavljajo sedaj nekatere „akte“, ali kar izvemo iz njih, zlasti ni nič takega v njih, kar bi naša vlada rada imela, da bi bilo, je bore malo. V nekem poročilu z dne 27. januarja 1909 poroča srbski poslanik v Petrogradu v Belgradu, da mu je dejal bivši vojaški agent v Belgradu, general Taube, da mora počakati Srbija na ugodnejši čas, ker Rusija ni pripravljena. 16. februarja 1909 poroča srbski poslanik na Cetinju, da je prosil ministerski predsednik po naročilu kneza, naj mu pošljejo po najkrajši poti eksplozivne snovi in zlasti ročne bombe. Odgovoril mu je, „država gotovo nima sedaj bomb, mogoče jih ima odbor Narodne obrane.“ Srbski poslanik v Londonu poroča 1. nov. 1911 o odredbah angleške vlade, ki „kažejo, da je bila Angleška odločena, da se izjavi, če pride do konflikta, takoj solidarno s Francijo.“ Med tajnimi odredbami so najvažnejše priprave za transport 40.000 vojakov v Francijo.“ Poročilo srbskega poslanika v Parizu z dne 31. novembra 1912 pravi, da je belgijska vlada sklenila, da vpelje takoj splošno brambno dolžnost.“ 27. novembra 1912 se zahvaljuje Pasič Greyju za njegovo korektno razumevanje srbske življenske potrebe po izhodu na Jadransko morje. „Greyja naj bi bilo naprositi, da govori o tem z avstro-ogrskim poslanikom in tudi o vojaških pripravah Avstro-Ogrske.“ Dalje objavljajo Pasičev brzojavko srbskemu armadnemu povelj-

niku v Skoplje z dne 29. dec. 1912: „Povzročite kakor hitro mogoče — morda še jutri — da odpošljejo ugledni Arnavti v Peču, Djakovu, Prizrenu in Bibri brzjavke v London, v katerih prosijo v svojem imenu in v imenu svojega okoliša poslanike Francije, Italije, Rusije, Nemčije in Avstro-Ogrske in sir Greyja, da puste Arnavte pod srbsko vlado in se jih ne priklopi albanskemu obreznemu ozemlju. 26. oktobra 1913 vprašuje Srbija v Parizu, če bi mogle izdelovati francoske državne tovarne srbske puške 7 milimeterskega kalibra, sistem Mauser in koliko bi veljalo 400.000 pušk z najhitrejšo dobavo. Enako vprašanje je odšlo 8. novem. 1913 v Rusijo. Končno poroča srbski poslanik v Petrogradu: „Včeraj me je obiskal X, ki ga tudi dobro poznate. Prišel je pred nekaj dnevi z Dunaja. Bil je tudi pri Sazonovu. Sazonov je pripovedoval X-u, da se bavijo sedaj s kolikor mogoče tesnim zblizanjem ententnih sil in se vrše tozadevna pogajanja med Rusijo, Francijo in Anglijo. Če mogoče, se napravi formalno zvezo . . .“ Ne moremo uganiti, kaj naj posnamemo iz teh „dokumentov“ in čemu nam jih servirajo.

== **Nemški rajsttag** prične z delom 26. septembra. V prvi vrsti bo razpravljal zopeto vprašanje parlamentarizacije. Zlasti bo razpravljal tudi o svobodni komisiji, o vprašanju Alzacije Lorene in vprašanje o odredbah proti nazadovanju porodov. Stevilo mandatov za rajsttag se pomnoži za 30, zlasti dobe velika mesta več zastopnikov. Anekcionistični „Lokalanzeiger“ pravi, da bo prvo delo rajsttaga primeren odgovor Wilsonu.

== **Grof Czernin v Berlinu.** Naš vnanji minister je prispel v Berlin. Grof Czernin je razpravljajal z nemškim državnim kanclerjem o uredbi poljske države. Doseglo se je baje popolno sporazumljenje. Pričakovati je torej že v prihodnjih dneh važne izjave obeh zveznih monarhij o vprašanju poljske ustave.

== **Razmere v Italiji.** „Berner Tagblatt“ prinaša dopis iz Lugana, kjer pripoveduje dopisnik, da je kljub soški ofenzivi in kljub pomnoženju francoski in angleški pomoči položaj v notranjosti Italije obupen. V vseh mestih so na delu revolucionarni odbori, organizirani od oficijelnih socialistov. Revolucionarna propaganda ima dve središči, v Milanu in Rimu. Te dni so imeli voditelji oficijelnih socialistov tajno zborovanje v Rimu. Intervencionistično časopisje trdi, da so določili na tem zborovanju dan za izbruh revolucije. Ta dan bo baje enkrat v oktobru. Revolucija naj se prične s stavko industrijskih in prometnih delavcev in z generalno stavko časopisja.

== **Položaj v Rumuniji.** „Neue Züricher Zeitung“ poroča iz Jaša: Bitke zadnjih tednov so prinesle Rumunom velikanske izgube. Izkazi o izgubah se ne objavljajo več. Bivša ministra Carp in Marghiloman sta odpotovala v Berlin, da se pritožita proti trdemu načinu žitnega izvoza.

== **Dogodki na Ruskem.** Iz Petrograda poročajo: Posledice nemške ofenzive se kažejo v Rusiji v tem, da se ponavljajo novi znaki razdora. V Petrogradu so bili veliki izgredi, ker so strgali proklamacijo boljševikov, namenjeno bataljonom na fronti. Po poročilu o izgubi Rige je šlo mnogo vojakov po Nevskem prospektu. Nosili so zastave z napisom: „Namesto da se bojujete proti Nemcem, se bojujte rajše proti buržoaziji, potem bomo imeli več uspehov.“ Petrogradski borzni list ceni število oseb, ki beže iz Livonije na osemsto tisoč. Armada beguncev gre proti Petrogradu in je nevarna za umikanje Rusov.

== **Protirevolucionarna zarota v Rusiji.** Iz Petrograda se uradno poroča, da se preiskava glede protirevolucionarne zarote energično nadaljuje. Dognale so se zveze

gotovih velikih knezov, kateri se že nahajajo v zaporu, z osebami iz kroga prejšnjega carja z gotovimi monarhističnimi politiki. Nabrali so v ta namen znatne denarne svote. Sledovi zarote so se razkrili ne le v Petrogradu, marveč tudi v Moskvi, Kijevu, Odesi in celo v Sibiriji.

== **Petrograd ogrožen.** Londonska „Morning Post“ javlja iz Petrograda: Vlada je pričela z odpravo državnih arhivov iz Petrograda v notranjost države. Finančno ministrstvo z državno banko se preseli v Moskvo. Ne pričakuje se, da bi Nemci prodrli do Petrograda; mogoča pa je velika akcija nemškega brodogojstva. — Petrogradska brzjavna agentura poroča: Vsled izpraznitve Rige in premenitve fronte prihaja Petrograd v zono vojaštva. Vlada je sklenila, da se uveljavi posebna civilna uprava, ki ima vzdrževati javni red v Petrogradu.

== **Proces Suhomljinov.** Petrogradska brzjavna agentura poroča: V procesu proti bivšemu vojnemu ministru Suhomljinovu je bil kot priča zaslišan bivši generalisimus Aleksejev. Izjavil je, da se je že koj v pričetku vojne pokazalo pomanjkanje streliva. Vse brzjavne prošnje in pritožbe v tem oziru so ostale brezuspešne. Suhomljinov je le pomirljivo odgovorjal. Aleksejev je potrdil, da je bil Suhomljinov v dobrih odnošajih z Altschillerjem, ki je bil resno osumljen špionaže. Bivši minister Makarov je izpovedal, da je Suhomlinova uradno obvestil v zadevi špijona Mjasojedova, ki je bil tačas prideljen v službovanje vojnemu ministru.

== **Poljska politika zgled češki.** „Narodni Listy“ razpravljajo v uvodniku o poljski politiki. Kot vzrok nejasnosti poljske politike navaja člankar nezaupanje Poljakov proti nemški politiki in iz tega sledi, da se odstranjujejo Poljaki od tradicionalne avstrijske politike. Nato pravi članek: „Položaj na Poljskem je poučen tudi za nas, kajti naši ideali so enaki poljskim. V razvoju dogodkov na Poljskem vidimo izraz stremljenju, resno premišljene od vseh strank, vendar dosežejo tako željno pričakovano in že obljubljeno narodno samostojnost. Nadvlada malih narodov bo končana, iz megle nad bojišči priveseti solnce svobode.“

== **Ruska amnestija za Poljake.** S posebnim dekretom provizorične vlade so bili pomiloščeni oni Poljaki, proti katerim se je bilo svojedobno uvedlo sodno postopanje zaradi veleizdaje. Gre za dejanja, ki so bila v zvezi z obnovitvijo poljske neodvisnosti. Provizorična vlada je nadalje sklenila, da omogoči vrnitev v domovino vsem onim avstrijskim in nemškim podnikom poljske narodnosti, ki so bili svojedobno kot talci odvedeni v notranjost Rusije.

== **Samostojna Sibirija.** Reuterjev urad poroča iz Tomska: Konferenca poslancev vseh sibirskih provinc je odobrila načrt zakona, ki meri na ustanovo samostojne Sibirijske.

Dnevne beležke.

— **Sodrug dr. Fric Adler.** Najvišji sodni zbor je zavrnil ničnostno pritožbo, ki jo je vložil Adlerjev zagovornik dr. Harpner. Cesar je pomilostil sodruga Adlerja, nakar je bil obsojen na 18 let težke ječe. Čudno je, da je zavrnil najvišji sodni dvor ničnostno pritožbo, ker njemu se ni treba pečati z vroki dejanja, temveč premostrivati mora le vprašanje ničnosti. Ničnost je pa bila dana, ker bi morali soditi o Adlerjevem dejanju porotniki, če ne bi bili postavljeni namesto porotnih sodišč izjemna sodišča po odredbi s § 14. To odredbo je zavrgel parlament kot nezakonito. Najvišji sodni dvor pa je prišel do sklepa, da postopanje kljub nezakonitemu

izjemnemu sodišču ni ničnostno. Nihče, ki so mu še v spominu besede Adlerjeve, ko je stal pred izjemnim sodiščem, ne razume, da se je najvišji sodni dvor postavil na tako stališče in da se mu je tako mudilo.

— **Ljubljanski občinski svet** ima javno sejo v torek 11. septembra ob 6. uri zvečer. Na dnevnem redu so tudi sledeča poročila: Personalnopravnega odseka poročilo o samostojnem predlogu sodruga Ivana Mlinarja glede izpremembe volilnega reda za deželno mesto Ljubljana; poročili šolskega odseka o samostojnih predlogih sodruga Ivana Mlinarja glede uvedbe polnega pouka na mestnih ljudskih šolah v šolskem l. 1917/18 in glede zopetne otvoritve obrtno-nadaljevalnih šol v šolskem l. 1917/18.

— **Predrznost „lističa“.** Na našo opazko, da slovenska liberalna stranka nima bodočnosti, odgovarja „Sl. N.“ s prav prstenimi dovtipi in z omalovažanjem našega „lističa“. Z vso stvarnostjo in mirnostjo smo le ugotovili dejstvo, da stranka brez načel, brez vsakršnega programa — in te znake ima slovenska liberalna stranka — ni sposobna za življenje. Ta ugotovitev še ne pomenja, da si beli „Naprej“ glavo, kaj bo z liberalno stranko. Niti ene sekunde ne premišljujemo o tej stvari, ker nimamo nobene potrebe po tem. Prav čudimo se, da odgovarja veliki in mogočni „Narod“ lističu, kakršen je „Naprej“. Res je, da ima „Narod“ več potiskanega papirja kakor „listič“, a to nam prav nič ne imponira. Duhoviti dovtip, da izvoli stockholmska konferenca Antona Kristana ali drja. Tumo za predsednika, nam dokazuje, da razpolagajo pri „Narodu“ še z velikim zakladom duševne svežosti, kar nam zbuja vkljub vsi sedanji mizeriji lepe upe za bodočnost. Končno povemo še to, da izražamo „Narodu“ prav srčno zahvalo za izredno krasen primer, ki smo si ga takoj zabeležili v našo zbirko žurnalističnih fraz in ki se glasi: podplate položiti komu na pleča.

— **Pričetek šolskega leta 1917/18 na obeh mestnih slovenskih otroških vrtcih.** Na obeh mestnih slovenskih otroških vrtcih se prične šolsko leto 1917/18 v torek dne 18. septembra 1917. Vpisovalo se bo v šolskih prostorih na Zaloški cesti št. 1 in v Cerkevni ulici št. 21 v ponedeljek dne 17. septembra 1917 od 2. do 5. popoldne.

— **Pričetek šolskega leta 1917/18 na mestnih ljudskih šolah.** Šolsko leto 1917/18 se prične na vseh mestnih ljudskih šolah ljubljanskih v soboto dne 15. septembra t. l. z mašo in dne 17. septembra z rednim šolskim poukom. Vpisovalo se bode v četrtek dne 13. in v petek dne 14. septembra 1917 od 8. do 12. dopoldne, le na mestni nemški dekliški in pa na šišenski dekliški osemrazredni šoli v omenjenih dneh od 2. do 6. popoldne, in sicer: za I., II., III. in IV. mestno deško ljudsko šolo v šolskem poslopju I. mestne deške šole v Komenskega ulici št. 19; za mestno nemško ljudsko šolo v šolskem poslopju c. kr. nemške državne gimnazije v Beethovnovi ulici; za mestno slovensko dekliško šolo in pa za mestno nemško dekliško šolo v šolskem poslopju na Erjavčevi cesti št. 21; za mestno trirazrednico na Barju v šolskem poslopju na Karolinski zemlji št. 40; za šišensko deško in pa za šišensko de-

kliško osemrazrednico v tamošnjem šolskem poslopju na Gasilski cesti št. 242. Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani, se v mestne šole ne bodo sprejemali. Vse podrobnosti pojasnjujejo šolska vodstva ob vpisovanju.

— **Idrijskemu delavstvu!** Naš „Naprej“ je v Idriji precej razširjen. Toda še vse premalo. Delavstvo ima samo v Idriji štiri organizacije: strokovno, politično, gospodarsko in mladinsko. Vsaka šteje precejšnje število članov, a žal, naš list čita v primeri zelo malo delavcev. Član organizacije, ki ni naročnik strankinega lista, se ne zaveda svoje naloge. On ni bojevnik proletarske misli, ampak je član samo zato, ker ima od organizacije gmotno korist. To je napačno. Dovelj je bilo preizkušnje skozi tri leta doma in na bojišču, da spozna delavstvo, kaj pomeni brez organizacije in lastnega časopisja. Delavstvo mora pričeti sedaj novo življenje, če hoče še kdaj izboljšati svoj žalosten položaj. Proč z dosedanjo mlačnostjo, proč s sovraštvom in meščanskim čtivom, ki se je vkoreninilo pretekla tri leta. Nujno je potrebno, da ožive organizacije in da se razširi naš tisk, ki edini zastopa delavske težnje in daje resnično izobrazbo za razredni in narodni boj delavskih slojev. Delavski list je potreben, ker daje smeri v političnem boju, brez katerega delavstvo ne pride do rešitve. Organizacije so potrebne, ker združujejo delavstvo na vseh poljih samopomoči in odstranjujejo sovraštvo napram drugim narodom, ki ga tako umetno goje kapitalistični sloji. Podlaga za novo življenje je v Idriji dana bo j kod kje drugod. Imamo organizacije, katere je treba samo oživiti. Imamo list, katerega je treba samo naročiti. Imamo ljudi, ki so ostali srečni v vojni, ki so se zopet vrnili domov na svoje delo k družinam. Imamo vse, samo dobre volje je treba, da se delavstvo izobrazbi in združi na vseh poljih, da postane samozavestno za one težke čase, ki še pridejo. Zato kličemo: vse organizacije storite svojo dolžnost, da nabirate zase člane in listu naročnike. Delavci Idrije in okolice naj postanejo bojevniki na podlagi socialističnega programa, ki ga priznava jugoslovanska socialno demokratična stranka. Za delavstvo velja slej ko prej to, da kar je doseglo gmotno in politično, je doseglo le potom svoje organizacije in lastne moči, nikakor pa ne s pomočjo meščanskih strank in njenega časopisja. Pojdimo torej na delo za svoje organizacije in svoj časopis. dokler je še čas, kajti vsaka zamuda se maščuje nad nami in našimi družinami.

— **Občno konsumno društvo v Idriji** sprejema nove člane le pod pogojem, da vplača vsak novo pristopivši vsaj polovico deleža takoj. To se pravi 2.40 pristopnine in 20.— K deleža. Ostalih 20.— K deleža je vplačati v obrokih in od dividende. Starejše člane, ki še nimajo polnega deleža 40.— K izključimo, oziroma se jim dajatve aprovizacije ustavijo, ako svojih obveznosti ne izvrše vsaj do 30. septembra t. l. Dolžniki se naprošajo, da zaostanke poravnajo vsaj v obrokih, če ne jih bo treba na drugačen način k temu prisiliti.

— **Pomanjkanje vode v Idriji** je letos silno občutno. Vsi gorenji deli mesta so že več mesecev brez pitne vode. Sredina mesta in glavne ceste pa trpe vsled cestnega prahu, ki ga dela velikanski avtomobilski promet. Zeleti bi bilo, da bi vsaj glavne ceste škropili kot po drugih mestih, saj Idrijca še ni usahnila.

— **Stavka tobačnih delavk v Budimpešti.** V vseh budimpeštanskih tobačnih tovarnah počiva delo. 3000 delavk stavka. Vzrok: Prenizke mezde.

— **Cene za sladkor se zopet zvišajo.** Iz Prage poročajo: Cene za sladkor zvišajo zopet za 20 odstotkov.

— **Konferenca za prehrano.** Z Dunaja poročajo: Na današnji seji konference

za prehrano, kateri je predsedoval trgovski minister dr. baron Wieser so zastopniki trgovine in obrta razpravljali o vprašanju prehrane ter izjavili, da se mora brezpogojno pridržati sistem centralne oskrbe z najvažnejšimi živili, dokler obstoji potreba racioniranja. Trgovci in obrtniki ne zahtevajo proste prodaje onih živil, ki so na razpolago le v omejeni množini, zahtevati pa morajo, da se ti krogi bolj kot doslej uvrste v sistem vojnega gospodarstva. V centralah naj se uporabijo v prvi vrsti strokovnjaki, poleg katerih pa naj bi imeli sedežin glas tudi zastopniki konsumentov. Na ta način bi se preprečila marsikatera napaka. Neki govornik je preudarjal delovanje organizacij konsumentov v interesu ubožnih slojev, drugi govorniki pa so se pritoževali o ugodnostih, ki se dovoljujejo tem organizacijam. Obširno se je razpravljalo o vprašanju glede cene, dobave in razdelitve posameznih živil. O razmerju z Ogrsko glede prometa z živili se je obširno razpravljalo ter končno izrazila želja, da bi se glede vseh naredb o prehrani zaslilo tudi mnenje strokovnjakov trgovine in obrta.

Iz stranke.

Sodrugom in zaupnikom sporočam, da sem prevzel upravo „Napreja“. Priporočam vsem sodrugom in prijateljem lista, da me pri tem delu vsak po svoji moči podpira. Ako stori vsak svojo dolžnost, spravimo v najkrajšem času list na tisto višino, da bo v ponos stranki in slovenskemu delavstvu.

Na delo za list in stranko!

Josip Petejan.

Sodrugom se naznanja, da naslove vsa pisma, namenjena izvrševalnemu odboru odslej dalje na sodruga J. Petejana, Ljubljana, Frančiška ulica št. 6, I.

Enajsta soška bitka.

Iz vojnoporočevalskega stana poročajo 7. septembra: Boj za posest gore sv. Gabrijela se nadaljuje z nezmanjšano srditostjo. Ta bojni prostor se nahaja neprenehoma pod težkim ognjem topov in minometov; pogosto se poslužuje sovražnik tudi plinovitih granat. Desetkrat so včeraj Italijani napadli goro sv. Gabrijela s severne strani; enkrat so poskusili tudi z juga. Vselej so bili od naših hrabrih braniteljev v bližinskem boju zavrnjeni z velikimi izgubami. Vkljub temu je vodil Cadorna na vseh treh frontah gore vedno nove mase za naskok, ki so imele že v našem uničujočem ognju ogromne izgube. Vkljub vsem sovražnim naporom smo vse predvčerajšnjim pridobljene pozicije trdno obdržali v naših rokah.

Tudi pri sv. Katarini smo odbili močan sovražni napad. V panovškem gozdu so se razvili boji z ročnimi granatami. Sicer je bil na soški fronti le topniški ogenj, ki je bil namerjen v prvi vrsti na prostor v ozadju. Na severnem delu kraške planote le slaboten artiljerijski ogenj. Pozicije na Grmadi, katere je sovražnik včeraj izgubil, so trajno pod težkim topniškim ognjem.

Napadalnim poizkusom pri Flondarju in sv. Ivanu, ki so se večinoma udušili že v našem ognju, je sledil proti večeru ljut napad na čeli fronti od Sela tje do morja. V srditem bližinskem boju so bile do desetih zvečer vse sovražne napadalne kolone odbite. Kjer se je bil sovražnik v naših jarkih vgnezdil, vrgli smo ga s protisunkom zopet ven. Pri tem smo vjeli 5 častnikov in 700 mož.

Pri zadnjih bojih v tem ozemlju smo ujeli štiri polkovne poveljnike, razen tega tudi generalštabnega oficirja brigade Catan-

zaro, sorodnika generala Cadorne. Skupno smo vieli v enajsti soški bitki 500 častnikov in 18 500 mož.

Italijanski letalci so napadli odprto mesto Trst zopet včeraj o poldne in ponovno danes zjutraj ob treh.

Italijansko uradno poročilo z dne 7. sept.: Severovzhodno od Gorice se sovražnik, ki je imel velike izgube, trdovratno upira našemu pritisku. Ujeli smo včeraj 3 častnike in 200 mož. Na Krasu se srditim bojem zadnjih dni sledile akcije posameznih oddelkov in topniški ogenj. Naši letalci so spravili sovražne baterije v panovškem in trnovskem gozdu v nered ter motili zveze v kraškem ozadju.

Razno.

* **Tujci v Budimpešti.** Uradno poročajo: Vsak tujec, ki pride v Budimpešto, se povabi dva dni po svojem prihodu na policijo, da jo izprašajo o namenu njegovega prebivanja in kako dolgo ostane. Če se izkaže, da je prišel kdo le zaradi boljše prehrane ali zaradi razvedrila v Budimpešto, ga uradno pozovejo, da zapusti glavno mesto tekom 14 dni. Če tujec lahko dokaže, da je v mestu po trgovskih opravkih, se izroči njegova zadeva magistratu in dobi dovoljenje za prebivanje. Tujci, ki so že dlje časa tukaj, se razdele na več kategorij. Najlažje se dožene tiste, ki so tukaj zaradi zabave in stanujejo po penzijah in hotelih. V drugo kategorijo spada nekaj tisočev tujih beguncev, zlasti iz Galicije. Begunci, katerih prebivališča niso zasedena od sovražnika, se morajo vrniti domov. Tretjo kategorijo tvorijo oni nepotrebni tujci, ki stanujejo že dlje časa tukaj in imajo svoje stanovanje. Trajnega stanovanja se ne upošteva pri vzrokih, da se dovoti nadaljno prebivanje. Presoja o tretji kategoriji zahteva največ časa in se izvrši polagoma po podatkih priglaševalnega urada.

* **Ne vidim.** Razburjeno govore v krogu samih vojnih profiterjev. Enemu je prinesla vojna milijone, drugemu naslove in časti. Prokljnajo tiste, ki hrepene po „prečasnem miru.“ Le eden sedi tih med njimi in strmi nepremično v daljavo. Njegov molk zdraži enega izmed profiterjev in ga nagovori: „Ali ne vidite, kako je zbudila vojna nove sile v nas, kako je združila naš narod?“ — „Ne, ne vidim, oslepel sem v vojni.“ Jeden molk, razkrope se hitro brez besed.

* **Živila v Berlinu.** Kakor poroča „Az Est“, dobi vsaka oseba v Berlinu od 15. avgusta naprej 195 dekagramov kruha na teden in le pol funta mesa, ali za to več krompirja za zvišano ceno 15 fenigov za funt. Jako žalostne so razmere na sadnem in zelenjadnem trgu. Mleko dobivajo le bolniki. Masti dobi vsaka oseba na teden le 8 gramov, pa še ta je večkrat — margarin. Meseca marca in junija je bilo mogoče dobiti na teden celo 3 jajca, meseca julija pa samo enega za cel mesec. Ljudstvo ima samo ljudske kuhinje, kjer se dobi za 40 fenigov liter hrane. Vsak dan se proda do 170.000 takih „obedov“. Bogatini si lahko kupijo jajca, ali le po 8 do 10 mark za eno jajce. Nekaj časa sem ne objavlja mestni fizikat nobenih poročil o zdravstvenem stanju in umrljivosti prebivalstva.

* **Več krompirja** dobe budimpeštanski prebivalci. Doslej je bilo določenega po pol kg krompirja na osebo in teden, poslej pa dobi vsaka oseba po 1 kg krompirja na teden. Poviška bodo deležne tudi gostilne.

* **Zlato za premog.** Kraljevo rudarsko ravnateljstvo v Zabrzi na Nemškem je segle po posebnem sredstvu, da bi dobili iz raznih skrivališč karseda dosti zlatega in

pa srebrnega denarja, ki so ga premnogi državljani poskrili po kotih in potaknili po špranjah. Izdalo je razglas, da daje premog le onim, kateri ga plačajo s srebrnim ali zlatim denarjem. S tem je ravnateljstvo iztuhtalo presneto pametno misel, zakaj v ravnateljstvo blagajnico se nateče sleherni dan skoraj 1000 mark v zlatu, kakšen dan pa kar po 3000 mark.

* **Griža na Češkem!** V času od 19. do 25. avgusta je bilo uradoma naznanjenih 164 slučajev griže in je 122 bolnikov umrlo. Izvrstna hrana!

* **Zaloga sardin.** V Štavanterju na Noveškem je zbranih zdaj 400 000 zabojev sardin, to je 40 milijonov škatelj sardin. Skupna vrednost te zaloge znaša 80 milijonov avstrijskih kron. Take zaloge sardin na enem kraju ni svet še nikdar videl.

* **Črnovojnika kot velegoljufa.** Pred divizijskim sodiščem na Dunaju se je začel nov velik proces. Pozvanih je 65 prič. Obtožena sta: računski podčastnik 49. pp. Rudolf Nagl in črnovojniški infanterist 49. pp. Julij Brück. Ta poslednji je znan poštenjak in že večkrat imel opravka s sodišči zaradi milijonskih „kupčij“. Goljufala sta s krompirjem, z moko, s sladkorjem in z usnjem in sploh z vsem mogočim blagom. — Še ni končana velikanska obravnava zaradi goljufije proti I. Kodesu in njegovim sokrivcem, pa se je že začela nova.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj 8. septembra (Kor. urad.) Uradno se razglša:

Gora sv. Gabrijela je pod najtežjim artiljerijskim ognjem. Nočni italijanski napad smo odbili. Na vzhodni fronti nobenih posebnih dogodkov. Šef generalnega štaba.

NEMŠKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 8. sept. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

Med vzhodnim morjem in Dvino je prišla naša kavalerija v dotiko s sovražnikom. Število uplenjenih topov se je zvišalo na 316.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/21	1/21	Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
	1/21	1/23	Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1	3	Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico), brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih; Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Listnica uredništva.

F. Mazi. Prosimo, da se zglasite takoj v našem uredništvu.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Franciščanska ulica št. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

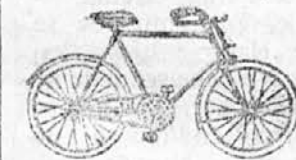
Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

F. BATJEL

Prej v Gorici.

Ljubljana, Stari trg 28

Moška in ženska dvokolesa
še s staro pnevmatiko

šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke. Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Mehanična delavnica na Starem trgu št. 11.

Naročajte nabitke iz usnja, s tem prihranite podplate. Cena z žeblički za en par za gospode K 1.80, za dame K 1.50, za otroke K 1.20. Zaradi drage poštne priporočila se naročiti za več parov skupaj. Dobe se pri Peter Kozina & Ko. v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Idriji

registr. zadr. z om. zav.

Trgovina s špecerijskim manufakturnim in konfekcijskim blagom, obuvali, opojnimi pijačami.

Pisarna v Idriji št. 446.

Prodajalne:

Centralna v Idriji.

Podružnice:

Na Brusovšu in Podgorami v Idriji in v Spodnji Idriji.

Lastna posestva, valjčni mlin.

Pristopnina znaša 2 K, delež 40 K.